

Хасанагиница – народна балада и позоришна представа

Пошто смо завршили анализу баладе „Хасанагиница,, у школи, организована је посета Народном позоришту где смо гледали представу у режији Јагоша Марковића.

Права ствар се десила у право време, тако да је доживљај употпуњен.

Представа је, за разлику од баладе, пуна дијалога, а додати су и нови ликови. Посебно место заузима Јусуф-ефендија, Хасан-агина десна рука. Он саветује Хасан-агу, смирује његов бес и покушава да га врати у реалност. Иако је покушавао да га одврати од намере да отера жену, није у томе успео. Био је пре свега одани слуга који се не супродставља свом господару. Јусуф-ефендија говори оно што је неизговорено у балади, објашњава патријархалне законе тог времена. Хасан-ага, који иначе цени његово мишљење, не прихвата оправдања којима Јусуф-ефендија брани поступке његове жене. Тек на крају представе показује жалост за њом.

У представи се појављују и мајке главних ликова. Обе осуђују Хасан-агин поступак, покушавају да помогну Хасанагиници и теше је, али му се ниједна директно не обраћа за милост. Тиме се објашњава положај жене тог доба. Чак ни мајка не може да утиче на одлуке свога сина.

Док у балади Пинторовић-бег „мучи“ и само се виде његова дела у представи он итекако говори. Чини ми се да је његов повређени понос пренаглашен у представи. Он је округан и потпуно хладнокрван према молбама своје сестре. Јако му се жури да уда сетру, па је даје имотском кадији који је већ седам година мртав. Дуго сам размишљао зашто се у представи не појављују просци као у делу, него бег Пинторовић измишља умрлог кадију. Ево мојих објашњења:

- нестрпљив је да што пре узврати увреду Хасан-аги,
- шаље сестри поруку да би за његову повређену сујету било боље да је у том тренутку и она мртва као и кадија,
- жели да повреди Хасан-агу наглашавајући да је постојала љубав између његове сестере и имотског кадије и да докаже да сестра није волела Хасан-агу.

У књижевном делу Хасанагиница је изнад свега мајка-материнска љубав надваладава свако друго осећање. Она моли брата не због себе већ због своје деце. Понизна је и прихвата све оно што јој други намећу. У позоришној представи Хасанагиница говори и о себи као жени, као људском бићу кога други не поштују, већ је третирају као ствар. У позоришној представи Хасанагиница је умрла и пре него што је чула последње оптужбе свога мужа да није добра мајка, да је безосећајна, да га није волела. То говори да су њу, у ствари, убила већ учињена дела и мужа и брата .

Представа ми се допала. У први мах сам имао примедбе на избор костима. Замишљао сам да ће костими бити раскошнији и тиме дочарати богатство угледних муслиманских породица тог доба. Али схватио сам да доба у којем је смештена радња није пресудно. Песак који стално цури са таванице представља време које једино пролази, а тема, односи и осећања и сада могу бит исти.

Ђорђе Аранђеловић I₀

Народно позориште, сцена "Раша Плаовић", 16. децембар, Хасанагиница

Наше емоције су биле узбуркане. Изузетни глумци су нам дочарали несрећан положај жене у средњем веку. Знали смо да је неправедно оптужена, истерана из куће, одвојена од деце, да је цео живот радила како јој кажу отац, брат и муж. Ово вече смо и видели и осетили њену тугу, несрећу и неправду тадашњег друштва.

Наташа Радуловић I₆

Радња у представи није идентична оној из баладе и разликује се у неколико сегмената. Хасан-ага жарко жели да га жена посети и прекрши правила. То исто жели и она али се не усуђује да наметнута правила прекрши, иако је јасно да се ради о пару који се воли. У позоришној представи имају само једно дете које су добили после седам година. У балади није описан сукоб Пинторовић-бега и Хасан-аге. У представи је то обрађено на начин до којег је замало дошло до физичког сукоба. Да би спречио сукоб један од војника износи пред Хасанагинуцу колевку са дететом. У представи сазнајемо много више него у балади. Ипак мислим да представа не би била иста без баладе која представу прожима духом уметничких речи.

Михајло Томић I₁₀